

VILNIAUS PAVILNIO PROGIMNAZIJOS SMURTO BEI PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO TVARKOS APRAŠAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Vilniaus Pavilnio progimnazijos smurto bei patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos aprašas perengtas vadovaujantis Jungtinių tautų vaiko teisių konvencija, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu, Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymu, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. kovo 22 d. įsakymu Nr. V-190 patvirtintomis „Smurto prevencijos įgyvendinimo mokykloje rekomendacijomis“, Lietuvos Respublikos nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymu, Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymu, kitais įstatymų įgyvendinamaisiais teisės aktais.

2. Vilniaus Pavilnio progimnazijos smurto bei patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos aprašo (toliau – Tvarkos aprašas) paskirtis – padėti mokyklos bendruomenei užtikrinti sveiką, saugią, užkertančią kelią smurto, prievartos, patyčių apraiškoms aplinką, kuri yra psichologiškai, dvasiškai ir fiziškai saugi visiems bendruomenės nariams.

3. Tvarkos aprašas nustato smurto bei patyčių stebėsenos, prevencijos ir intervencijos vykdymą individualiu klasės, mokyklos, šeimos lygmeniu mokykloje.

3. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

3.1. **Smurtas** – tai tikslingas fizinės jėgos ar galios naudojimas ar grasinimas panaudoti, nukreiptas tiek prieš save, tiek prieš kitą asmenį, tiek prieš grupę ar visuomenę ir sukeliantis faktinę ar potencialią žalą asmens sveikatai, mirtį, vystymosi sutrikimus ar kitokią žalą.

3.2. **Smurto rūšys** - fizinis smurtas, psichologinis (patyčios) smurtas, seksualinis smurtas, kibernetinis smurtas, vaiko nepriežiūra.

3.2.1. **fizinis smurtas** - tai faktinę ar potencialią fizinę žalą sukeliantys sąmoningi veiksmai, sąveikos tų asmenų, kurie yra atsakingi už vaiką, turi jo pasitikėjimą ar santykinę valdžią ir kontrolę. Atsitiktinė žala ar sužeidimas paprastai nelaikomi smurtu;

3.2.2. **psichologinis (patyčios) smurtas** - tai judėjimo laisvę apribojantys veiksmai, nuvertinimo, menkinimo, žeminimo, šmeižto, grasinimo, gąsdinimo, atskyrimo, kvailinimo ar kitokie ne fizinio kontakto priešiški elgsenos modeliai, sukeliantys ar sudarantys sąlygas sukelti žalą vaiko fizinei, emocinei, psichinei, dvasinei, moralinei ar socialinei sveikatai ir vystymuisi. Šie veiksmai yra sąmoningai atliekami asmens, turinčio tiesioginę valdžią, galią vaiko atžvilgiu ar vaiko pasitikėjimą.

3.2.3. **seksualinis smurtas** - tai vaikų įtraukimas į seksualinę veiklą, kuriai jie nėra pakankamai subrendę, kurią nepilnai suvokia, į kurią nesugeba tinkamai reaguoti, kuri pažeidžia socialinius tabu ir kuria tvirkintojas siekia patenkinti savo seksualinius poreikius ar gauti su šia sritimi susijusį naudą.

3.2.4. **kibernetinis smurtas**– psichologinis smurtas arba neapykantos kurstymas naudojant kompiuterines priemones.

3.2.5. **nepriežiūra** – tėvų ar kitų vaiko atstovų pagal įstatymą ar už vaiko priežiūrą atsakingo asmens nuolatinis vaikui būtinų fizinių, emocinių ir socialinių poreikių netenkinimas ar aplaidus tenkinimas, dėl kurio vaikas mirė, buvo sutrikdyta jo sveikata ar normali raida arba sukeltas pavojus vaiko gyvybei, sveikatai ar normaliai raidai.

3.3. **Smurtą ar patyčias patyręs asmuo** – vaikas ar suaugęs, prieš kurį buvo įvykdyti smurtiniai ar nusikalstami veiksmai (turto naikinimas, vagystė) mokykloje bei sąmoningai taikyta jėga siekiant sužeisti ar įžeisti.

3.4. **Smurtautojas/besityčiojantysis** – vaikas ar suaugęs, inicijuojantis smurtinius veiksmus ar patyčias ir/ar prisidedantis prie jų.

3.5. **Smurto ar patyčių stebėtojas** – vaikas ar suaugęs, matantis ar žinantis apie smurtą ir/ar patyčias.

3.6. **Mokyklos bendruomenės narys** – vaikas, tėvas (globėjas, rūpintojas), administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas mokyklos darbuotojas.

3.7. **Prevencija** – tai priemonės, kuriomis siekiama užkirsti kelią socialinės rizikos veiksniams, užbėgimas už akių.

3.8. **Smurto bei patyčių prevencijos vykdymas** – nuolatinis procesas, apimantis potencialiai galimų problemų identifikavimą, tinkamų priemonių joms spręsti parinkimą ir vykdymą, poveikio įsivertinimą ir tolesnių veiksmų planavimą.

3.9. **Intervencija** – mokyklos bendruomenės koordinuoti veiksmai, nukreipti į smurto ir patyčių stabdymą, švietimo pagalbos priemonių visumą.

3.10. **Smurto bei patyčių intervencijos vykdymas** – mokyklos administracijos, pedagogų, pagalbos mokiniui specialistų ir kitų mokyklos darbuotojų koordinuoti veiksmai, nukreipti į smurto ir patyčių stabdymą, taip pat – švietimo pagalbos priemonių visumą.

3.11. **Smurto bei patyčių prevencijos ir intervencijos stebėseną** – smurto bei patyčių situacijos mokykloje stebėjimas, renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinio geresniam pažinimui bei valdymui, reiškinio tolimesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas.

3.12. **Veiksmų planas** - planavimo elementas, įvykdyti veiksams. Veiksmų planas nustato veiksmų etapiškumą, prioritetus bei reikalingus resursus tikslui įgyvendinti.

4. Tvarkos aprašas remiasi šiais principais:

4.1. kiekvienas mokyklos bendruomenės narys pastebėjęs į smurtą bei patyčias privalo reaguoti nepriklausomai nuo jo turinio (dėl socialinės padėties, lyties, seksualinės orientacijos, negalios, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ir kt.) ir formos;

4.2. kiekvienas mokyklos bendruomenės narys pastebėjęs smurtą ir/ar patyčias ir/ar sužinojęs apie jį turi reaguoti ir jį stabdyti;

4.3. kiekvienas mokyklos bendruomenės narys turi imtis veiksmų visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančių apie smurtą ir/ar patyčias amžiaus ir pareigų, nepriklausomai nuo besityčiojančių ar patiriančių smurtą ir/ar patyčias amžiaus ir pareigų;

4.4. mokyklos bendruomenės nariai turi būti supažindinti su mokyklos smurto ir patyčių prevencijos, intervencijos vykdymo tvarkos aprašu pasirašytinai. Mokiniai supažindinami klasių valandėlėse, jų tėvai – klasių susirinkimuose, pedagogai – mokytojų tarybos posėdžiuose, kiti darbuotojai – susirinkimuose.

5. Mokykloje draudžiama bet kokia smurto forma, nukreipta:

5.1. mokinių prieš mokinius;

5.2. mokyklos bendruomenės narių prieš mokinius, įstatyminius atstovus (globėjus);

5.3. mokinių prieš mokyklos bendruomenės narius;

5.4. vienų mokyklos bendruomenės narių prieš kitus mokyklos bendruomenės narius;

5.5. mokinių tėvų (globėjų) prieš mokinius bei kitus mokyklos bendruomenės narius.

II. SMURTO IR PATYČIŲ STEBĖSENA IR PREVENCIJA MOKYKLOJE

6. Smurto ir/ar patyčių stebėseną, prevenciją ir intervenciją yra svarbi mokyklos veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėseną rūpinasi mokyklos vadovas, mokyklos Vaiko gerovės komisijos nariai, klasių vadovai, o jos vykdymo procese dalyvauja visi mokyklos bendruomenės nariai.

7. Tvarkos aprašo įgyvendinimą koordinuoja ne mažiau kaip 3 atsakingi asmenys, sudarantys smurto bei patyčių prevencijos, intervencijos vykdymo grupę (toliau – Vykdymo grupė). Mokyklos vadovas vykdymo grupės nariais paskiria 3 ar daugiau Vaiko gerovės komisijos narius, kurie kasmet:

7.1. inicijuoja ir organizuoja anoniminę mokinių apklausą apie smurtą ir/ar patyčias bei apibendrina apklausos rezultatus;

7.2. surenka apibendrintus duomenis iš klasių vadovų dėl mokykloje fiksuotų pranešimų apie smurtą ir/ar patyčias, atlieka jų analizę;

7.3. remiantis apklausos ir pranešimų apie smurtą ir/ar patyčias analizės duomenimis, rengia patyčių bei smurto prevencijos ir intervencijos priemonių planą (Priedas Nr.1);

7.4. aptaria turimą informaciją, svarsto prevencijos ir intervencijos priemonių taikymo plano turinį Vaiko gerovės komisijos posėdyje;

7.5. teikia siūlymus mokyklos vadovui dėl smurto ir/ar patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo, mokyklos darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo smurto ir patyčių prevencijos ar intervencijos srityje bei kitais klausimais;

7.6. individualiai dirba su smurto ir/ar patyčių atvejais, kai vienas iš dalyvių yra suaugęs bendruomenės narys arba kai į juos kreipiasi klasės vadovas išnaudojęs numatytas pagalbos priemones;

7.7. atlieka kitus mokyklos Tvarkos apraše numatytus veiksmus.

8. Klasės vadovai kasmet išanalizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie smurtą ir/ar patyčias klasėje, informuoja Vaiko gerovės komisijos narius, koordinuojančius vykdymo Tvarką, apie prevencijos, intervencijos taikomų priemonių rezultatus klasėje, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su patyčiomis.

III. SMURTO IR PATYČIŲ INTERVENCIJA MOKYKLOJE

9. **Bet kuris Mokyklos bendruomenės narys** įtaręs ar pastebėjęs smurto ir/ar patyčių atvejus:

9.1. nedelsdamas įsikiša ir nutraukia bet kokius tokių įtarimų keliančius veiksmus;

9.2. primena asmeniui, kuris smurtauja ir/ar tyčiojasi, mokyklos nuostatas, vidaus darbo tvarkos ar mokinių elgesio taisykles;

9.3. esant grėsmei mokinio ar mokyklos bendruomenės nario sveikatai ar gyvybei, nedelsiant kreipiasi pagalbos į kitus mokyklos darbuotojus galinčius tuo metu suteikti pagalbą ir/ar institucijas (pvz. policiją, greitąją pagalbą ir kt.);

9.4. apie smurtą ir/ar patyčias prieš mokinį artimoje aplinkoje (šeimoje) nedelsiant informuoja mokyklos vadovą, direktoriaus pavaduotoją ugdymui, socialinį pedagogą, policiją ir Vaiko teisių apsaugos skyrių;

9.5. apie smurtą ir/ar patyčias mokyklos bendruomenės nario prieš mokinį ar mokyklos bendruomenės nario prieš kitą bendruomenės narį (išskyrus mokinio prieš mokinį) nedelsiant informuoja Mokyklos vadovą (Priedas Nr.2), kuris imasi mokyklos tvarkos apraše ar kituose mokyklos dokumentuose numatytų veiksmų;

9.6. apie smurtą ir/ar patyčias mokinio prieš mokyklos bendruomenės narį ar mokinio prieš mokinį informuoja klasės vadovą, direktoriaus pavaduotoją ugdymui arba socialinį pedagogą apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias ir/ar smurtą, pateikia užpildytą pranešimo apie patyčias formą (Priedas Nr. 3) bei įrodymus (išsaugotą informaciją) patyčių atveju;

9.7. surenka preliminarią informaciją apie smurtaujančių ir/ar besityčiojančių asmenų tapatybę (vardas, pavardė, klasė), dalyvių skaičių ir kitus svarbius faktus;

10. **Mokinys** patyręs arba pastebėjęs smurtą ir/ar patyčias:

10.1. nedelsdamas praneša klasės vadovui, socialiniam pedagogui ar bet kuriam mokyklos bendruomenės nariui.

11. **Tėvai (globėjai, rūpintojai)** sužinoję arba pastebėję apie smurto ir/ar patyčių atvejį mokykloje ar jos teritorijoje:

11.1. nedelsdami žodžiu ir/ar raštu informuoja klasės vadovą, socialinį pedagogą arba direktoriaus pavaduotoją ugdymui.

12. **Klasės vadovas** gavęs informaciją apie įtariamą ar įvykusias patyčias ir/ar smurtą:

12.1. nedelsdamas išsiaiškina situaciją;

12.2. organizuoja individualius pokalbius su smurto ir/ar patyčių dalyviais bei surenka jų raštiškus situacijos paaiškinimus (Priedas Nr.4), informuoja jų tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui kviečia mokinių tėvus dalyvauti pokalbiuose;

12.3. esant poreikiui numato veiksmų su patyčių ir/ar smurto įvykio dalyviais planą (Priedas Nr. 5), vykdo tolesnę situacijos stebėseną;

12.4. apie įvykį praneša socialiniam pedagogui.

13. **Socialinis pedagogas:**

13.1. pranešimą apie smurtą ir/ar patyčias registruoja Smurto bei patyčių registravimo žurnale (Priedas Nr. 6);

13.2. analizuoja ir įvertina turimą informaciją;

13.3. esant poreikiui koreguoja ir vykdo tolimesnę veiksmų su įvykio dalyviais planą;

13.4. vykdo plane numatytas veiklas, stebi, analizuoja, organizuoja pakartotinius susitikimus situacijos įvertinimui;

13.5. nesiliaujant smurtui ir/ar patyčioms ar esant sudėtingesniai patyčių atvejui kreipiasi į mokyklos Vaiko gerovės komisiją ir perduoda surinktus faktus apie netinkamą elgesį;

13.6. esant sudėtingai situacijai, inicijuoja Vaiko gerovės komisijos posėdį.

13.7. atsižvelgdamas į situaciją informuoja reikiamas tarnybas (Vaiko teisių apsaugos, teisėsaugos).

14. **Vaiko gerovės komisija**, įvertinusi turimą informaciją:

14.1. numato pagalbos veiksmų planą (gali būti individualūs pokalbiai su skriaudėju, skriaudžiamuoju, stebėtojais, jų tėvais, klase, kt. priemonės) (Priedas Nr. 7), supažindina su šio plano nevykdymo pasekmėmis skriaudėją ir jo tėvus (globėjus, rūpintojus); esant poreikiui koreguoja veiksmų planą;

14.2. vykdo plane numatytas veiklas, stebi, analizuoja, organizuoja pakartotinius susirinkimus situacijos įvertinimui;

14.3. informuoja mokyklos vadovą apie esamą situaciją.

15. Mokyklos vadovas, sužinojęs apie mokyklos bendruomenės nario patiriamą smurtą ir/ar patyčias arba Mokyklos bendruomenės nario smurtavimą ir/ar tyčiojimąsi nedelsiant imasi priemonių.

16. Mokyklos bendruomenės narys nutylėjęs apie smurto ir/ar patyčių atvejį atsako pagal Lietuvos Respublikos įstatymus.

17. Smurto ir/ar patyčių dalyviams pagal individualius poreikius mokykloje teikiama pagalbos mokiniui specialistų ar pedagogų pagalba. Tais atvejais, kai yra kitos priežastys, dėl kurių negali būti teikiama specialistų ar pedagogų pagalba ar netikslinga ją teikti mokykloje, vaiko gerovės komisija rekomenduoja kreiptis į kitas pagalbą teikiančias institucijas.

IV. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

9. Visi dokumentai, esantys vaiko asmens byloje, ir duomenys, susiję su vaiku ir jo asmeniniu gyvenimu yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti vaiko teises ir teisėtus interesus.

10. Tvarkos aprašas skelbiamas mokyklos internetinėje svetainėje.

VILNIAUS PAVILNIO PROGIMNAZIJS
PATYČIŲ BEI SMURTO PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS PRIEMONIŲ PLANAS

Sritis	Priemonės	Laukiamas rezultatas	Atsakingi asmenys	Laikotarpis

_____

(Vardas, pavardė)

_____

(Pareigos)

Vilniaus Pavilnio progimnazijos direktoriui

PRANEŠIMAS

_____

(Data)

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

(Vardas, pavardė, parašas)

VILNIAUS PAVILNIO PROGIMNAZIJA
PRANEŠIMAS APIE SMURTA/PATYČIAS

_____ Nr. _____
Pranešimo data Patyčių registracijos žurnale

Bendrieji duomenys:

Kas pranešė apie patyčias:	
Kada įvyko patyčios (data, val.):	
Kur įvyko patyčios:	
Kam pranešta apie patyčias:	
Kokia patyčių forma naudota ar įtariama, kad buvo naudota:	
☐ Žodinės: pravardžiavimas, grasinimas, ujjimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;	
☐ Fizinės: mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir kt.;	
☐ Socialinės: socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.;	
☐ Elektroninės: skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešų gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas siekiant suteršti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir kt.;	
☐ Kiti pastebėjimai (įrašyti) _____ .	
Ar yra žinomas tokio elgesio pasikartojamumas:	

Duomenys apie patyčių dalyvius:

Asmens (-ų), patyrusio patyčias, vardas, pavardė (jei mokinys, nurodoma ir klasė)	
Asmens(-ų), kuris (-ie) tyčiojosi, vardas, pavardė (jei mokinys, nurodoma ir klasė)	
Asmens (-ų), stebėjusio (-ių) patyčias, vardas, pavardė (jei mokinys, nurodoma ir klasė)	

Išsamesnė informacija apie įvykį (trumpas aprašymas):

--

Preliminarus veiksmų planas:

--

_____
Užpildžiusio asmens vardas, pavardė

_____
Parašas

_____
(Vardas, pavardė)

_____
(Klasė)

Vilniaus Pavilnio progimnazijos direktoriui

PAAIŠKINIMAS

_____
(Data)

_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

_____
(Vardas, pavardė, parašas)

VILNIAUS PAVILNIO PROGIMNAZIJA
VEIKSMŲ PLANAS ĮVYKUS SMURTO IR/AR PATYČIŲ ATVEJUI

Su vaiku patyrusiu smurtą ir/ar patyčias	
Su vaiku, kuris smurtavo ir/ar tyčiojasi	
Su smurto ir/ar patyčių dalyviais	
Su smurto ir/ar patyčių dalyvių tėvais	
Su kitais mokyklos bendruomenės nariais	
Kita	

VILNIAUS PAVILNIO PROGIMNAZIJS SMURTO IR PATYČIŲ REGISTRACIJOS ŽURNALAS

Smurto ar patyčių pobūdis

F - fizinės patyčios

Ž – žodinės patyčios

K – kibernetinės patyčios

S – socialinės patyčios

M – mokinys

S – suaugęs bendruomenės narys

Atvejo Nr.	Data	Pranešėjo vardas, pavardė	Smurto ir/ar patyčių pobūdis	Smurtą ir/ar patyčias patiriantis asmuo	Smurtaujantis ir ar besityčiojantis asmuo	Pastabos

VILNIAUS PAVILNIO PROGIMNAZIJA
PAGALBOS VEIKSMŲ PLANAS

Priemonės	Laukiamas rezultatas	Atsakingi asmenys	Laikotarpis

VILNIAUS PAVILNIO PROGIMNAZIJA
REAGAVIMO Į PATYČIAS IR PAGALBOS JOMS ĮVYKUS PLANAS

